

Adroddiad Gwaddol y Bumed Senedd

Mawrth 2021

Senedd Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl. Mae'r Senedd, fel y'i gelwir, yn deddfu ar gyfer Cymru, yn cytuno ar drethi yng Nghymru, ac yn dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Senedd:
www.senedd.cymru/SeneddDeisebau

Gellir cael rhagor o gopïau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Y Pwyllgor Deisebau
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

Ffôn: **0300 200 6565**
E-bost: **Deisebau@senedd.cymru**
Twitter: **[@SeneddDeisebau](https://twitter.com/SeneddDeisebau)**

© **Hawlfraint Comisiwn y Senedd 2021**

Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difrïol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn y Senedd sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Adroddiad Gwaddol y Bumed Senedd

Mawrth 2021

Am y Pwyllgor

Sefydlwyd y Pwyllgor ar 28 Mehefin 2016. Ceir ei gylch gwaith yn:
www.senedd.cymru/SeneddDeisebau

Cadeirydd y Pwyllgor:

Janet Finch-Saunders AS
Ceidwadwyr Cymreig

Aelodau cyfredol y Pwyllgor:

Michelle Brown AS
Annibynnol

Neil McEvoy AS
Propel

Jack Sargeant AS
Llafur Cymru

Leanne Wood AS
Plaid Cymru

Cynnwys

Argymhellion	5
1. Ymgysylltu â phobl Cymru	6
2. Y broses ddeisebau	9
3. Gwaith a wnaed gan y Pwyllgor Deisebau.....	11
Cyfarfodydd Pwyllgorau.....	11
Adroddiadau a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor.....	11
Dadleuon yn y Cyfarfod Llawn ar ddeisebau.....	13
Canlyniadau deisebau	16
4. Pethau i'w hystyried ar gyfer y Chweched Senedd.....	21
Prosesau'r Pwyllgor	21
Deisebau sy'n sensitif o ran amser.....	22
Trothwy llofnodion	22
Trothwy ar gyfer ystyried deisebau	22
Trothwy ar gyfer dadl	23

Argymhellion

Argymhelliad 1. Rydym yn argymhell y dylai ein pwyllgor olynol ystyried ar y dechrau sut y mae'n bwriadu nodi'r deisebau y mae'n dymuno craffu'n fanwl arnynt, ac i ddarparu adnoddau ar gyfer ei waith yn unol â hynny..... Tudalen 21

Argymhelliad 2. Dylai ein pwyllgor olynol geisio datrys y mwyafrif o ddeisebau mewn modd amserol, er budd deisebwyr ac i sicrhau bod ganddo'r amser a'r gallu i gynnal gwaith craffu manwl ar faterion o'i ddewis. Os y bydd y nifer fawr o ddeisebau yn parhau, bydd hyn yn debygol o olygu cytuno i beidio â chymryd unrhyw gamau pellach ar rai deisebau yn dilyn eu hystyriaeth gychwynnol.
..... Tudalen 21

Argymhelliad 3. Yn seiliedig ar ein profiad o ystyried deisebau sy'n sensitif o ran amser yn ystod pandemig Covid-19, rydym yn argymhell y dylai'r pwyllgor nesaf ystyried a ddylid cyfeirio deisebau ato ar y cyfle cyntaf ai peidio, hyd yn oed pan fyddant yn dal i gasglu llofnodion. Dylai'r ystyriaeth hon gynnwys a fyddai hyn yn achosi anawsterau ymarferol a'r effaith y byddai newid o'r fath yn ei chael ar weinyddu'r broses ddeisebau..... Tudalen 22

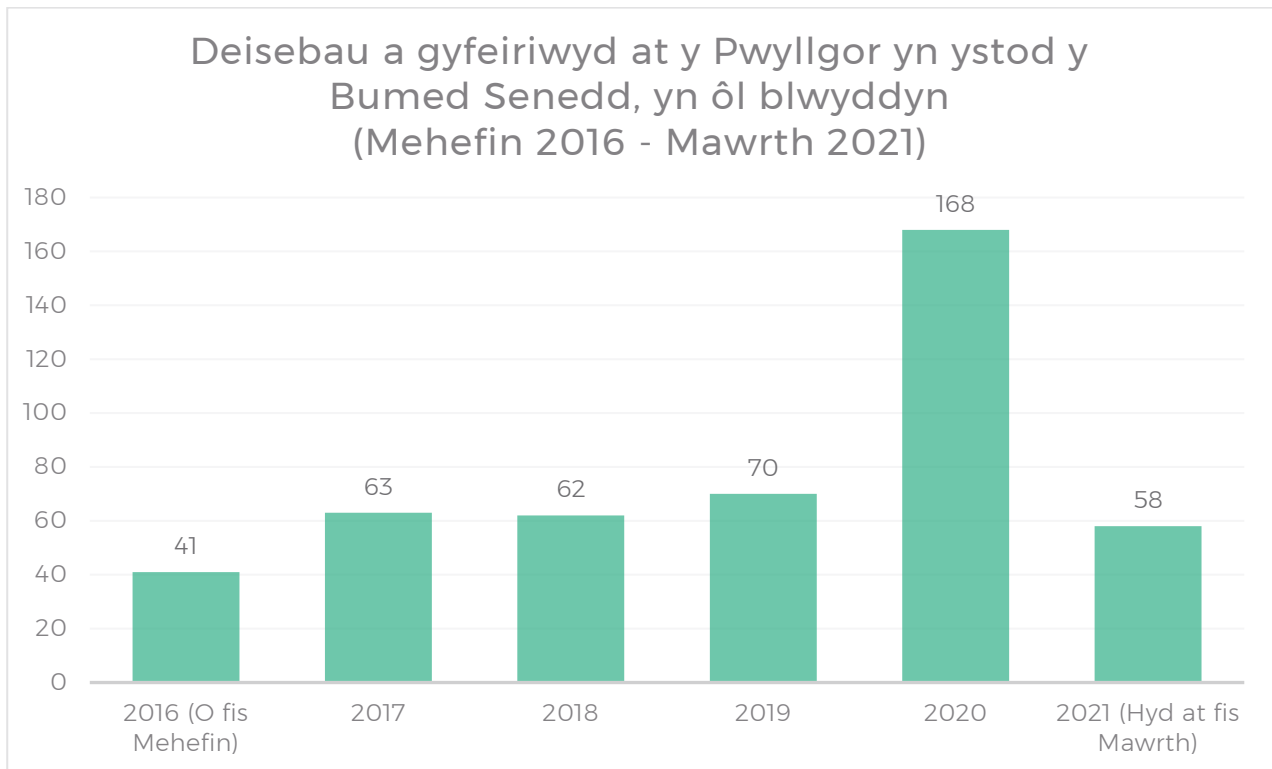
Argymhelliad 4. Dylid rhoi ystyriaeth fanylach i weld a yw'r trothwy presennol o 50 llofnod ar gyfer ystyried deiseb yn parhau i fod yn briodol, neu a ddylid ei gynyddu yn gynnar yn y Chweched Senedd..... Tudalen 23

Argymhelliad 5. Rydym yn argymhell y dylid cadw'r trothwy ar gyfer ystyried dadleuon ar ddeisebau ar 10,000 o lofnodion ac y dylai'r Pwyllgor Deisebau gadw ei ddisgresiwn i benderfynu pa ddeisebau a gaiff eu cyfeirio ar gyfer dadl. Nodwn y gallai fod yn bosibl lleihau'r trothwy hwn yn y dyfodol pe bai nifer y deisebau yn lleihau. .... Tudalen 24

1. Ymgysylltu â phobl Cymru

Y broses ddeisebau yw un o'r prif ffyrdd y gall y cyhoedd ymgysylltu â gwaith y Senedd a dylanwadu arno.

Cafwyd cynnydd cyson yn y defnydd o system ddeisebau'r Senedd ers iddi gael ei chyflwyno yn 2007, ond bu cynnydd dramatig yn nifer y deisebau sy'n dod i law a nifer y llofnodion y maent wedi'u casglu yn ystod rhan olaf tymor y Senedd hon.

Er bod y ddau fesur hyn wedi bod yn cynyddu dros y tymor hir, mae dau brif ffactor y tu ôl i'r cynnydd cyflym mewn deisebu a welwyd yn ddiweddar, sef:

1. pandemig Covid-19; a
2. lansio gwefan deisebau newydd y Senedd ym mis Ebrill 2020.

Ers dechrau 2020 mae Covid-19, a'r newidiadau i fywyd bob dydd a gyflwynwyd mewn ymdrech i reoli'r feirws, wedi effeithio'n ddwys ar bob person, busnes a sefydliad yng Nghymru. Mae wedi arwain at dwf sylweddol a pharhaus yn nifer y deisebau sy'n cael eu cyflwyno, yn enwedig ers i Lywodraeth Cymru ddechrau llacio cyfyngiadau'r cyfnod clo cyntaf ym mis Mai 2020. Mae hefyd wedi achosi newid ym mathau a phynciau'r deisebau a gyflwynir i'r Senedd. Erbyn hyn, mae llawer ohonynt yn galw am wneud newidiadau ar unwaith i reoliadau neu

becynnau cymorth, yn hytrach na'r deisebau mwy cyffredin yn y gorffennol a oedd yn ceisio newidiadau hirdymor i bolisi neu ddeddfwriaeth.

Ar yr un pryd, lansiodd system ddeisebau ar-lein newydd ar gyfer y Senedd ar 30 Ebrill 2020 a oedd yn benllanw prosiect dwy flynedd i foderneiddio a gwella'r profiad o greu a llofnodi deisebau. Roedd yn cynnwys nifer o nodweddion newydd a gwelliannau i'r wefan ddeisebau flaenorol gyda'r bwriad o wneud y broses ddeisebau yn symlach ac yn haws ei defnyddio, gan gynnwys dyluniad 'dyfais symudol yn gyntaf', gan adlewyrchu'r ffaith bod y rhan fwyaf o ddefnyddwyr bellach yn rhyngweithio â deisebau gan ddefnyddio dyfeisiau symudol, a gwell integreiddio â'r cyfryngau cymdeithasol.

Gan fod y ddau ffactor hyn wedi digwydd yr un pryd, mae'n anodd gwybod a yw'r twf sylweddol yn nifer a maint y deisebau a brofwyd o fis Mai 2020 ymlaen wedi digwydd yn bennaf yn sgil un neu'r ddau o'r ffactorau hyn. O ganlyniad, mae'n anodd rhagweld hefyd a fydd y cynnydd yn cael ei gynnal dros y tymor canolig a'r tymor hir.

Fodd bynnag, mae'n ymddangos ei bod hi'n debygol y bydd o leiaf rywffaint o'r twf mewn deisebau yn aros o ystyried bod hynny'n fwy ymarferol bellach a bod proffil proses ddeisebau'r Senedd yn well, ynghyd â mwy o ymwybyddiaeth o bwerau a chyfrifoldebau datganoledig o ganlyniad i'r pandemig.

Y Pwyllgor Deisebau

Ein gwaith yn ystod y Bumed Senedd

DEISEBAU NEWYDD
A YSTYRIWYD GAN
Y PWYLLGOR

462

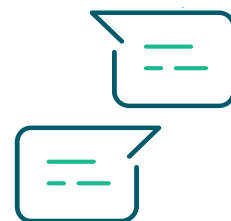

14

ADRODDIAD
PWYLLGOR

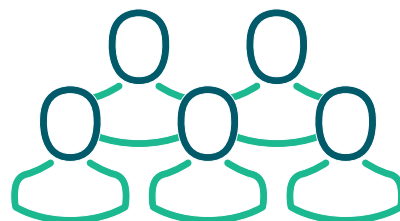
30

O DDEISEBAU
WEDI'U TRAFOD

1,000,000+

O LOFNODION
AR DDEISEBAU

87

O YMDDANGOSIADAU
GAN DYSTION

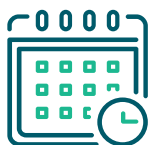
Y DDEISEB
FWYAF

67,940

O LOFNODION

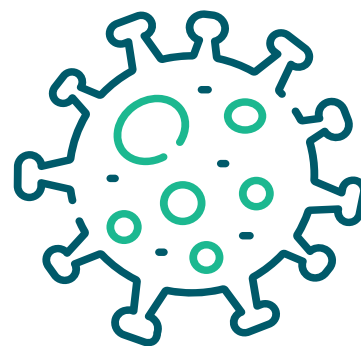
CYFARFOD
PWYLLGOR

81

192

DDEISEB DDERBYNIADWY
YNGHYLCH
COVID-19

2. Y broses ddeisebau

Ers sefydlu Pwyllgor Deisebau'r Bumed Senedd ym mis Mehefin 2016 rydym wedi gweithredu sawl newid sylweddol i'r broses ddeisebau. Roedd nifer o'r rhain yn dilyn yr argymhellion a wnaed gan ein pwyllgor a oedd yn ein rhagflaenu yn y Pedwerydd Cynulliad fel rhan o'i 'Adolygiad o Drefniadau Deisebau Cyhoeddus'.¹

Ym mis Mawrth 2017 cytunodd y Senedd i wneud sawl newid i Reol Sefydlog 23 (Deisebau Cyhoeddus) ar sail ein hargymhellion, sef:

- cynyddu nifer y llofnodion sy'n ofynnol er mwyn i ddeiseb gael ei hystyried gan y Pwyllgor Deisebau, o 10 i 50 llofnod;
- dod â'r gwahaniaeth rhwng deisebau gan unigolion a sefydliadau i ben (nid oedd yn rhaid i sefydliadau gasglu llofnodion o'r blaen);
- cyfyngu ar y cymhwysedd i allu cyflwyno deisebau i bobl neu sefydliadau sydd wedi lleoli yng Nghymru; ac
- ei gwneud yn ofynnol bod yn rhaid i ddeisebau gasglu llofnodion gan ddefnyddio system ddeisebau'r Senedd neu ar bapur (h.y. i beidio â derbyn deisebau o wefannau eraill mwyach).

Fe wnaethom hefyd gyflwyno terfyn o chwe mis i'r amser y gall deisebau gasglu llofnodion a chytuno ar broses newydd gyda'r Pwyllgor Busnes, lle byddem yn ystyried cyfeirio deisebau sydd â thros 5,000 o lofnodion i'w trafod yn ystod Cyfarfod Llawn y Senedd. Mae hyn yn golygu y gall deiseb sydd â lefelau sylweddol o gefnogaeth gael ei thrafod gan y Senedd lawn o fewn llai o amser, yn ychwanegol at ein gallu presennol i gynnal dadleuon ar adroddiadau a luniwyd gennym. Mae'r Pwyllgor Deisebau yn parhau i graffu ar bob deiseb sydd â thros 50 o lofnodion.

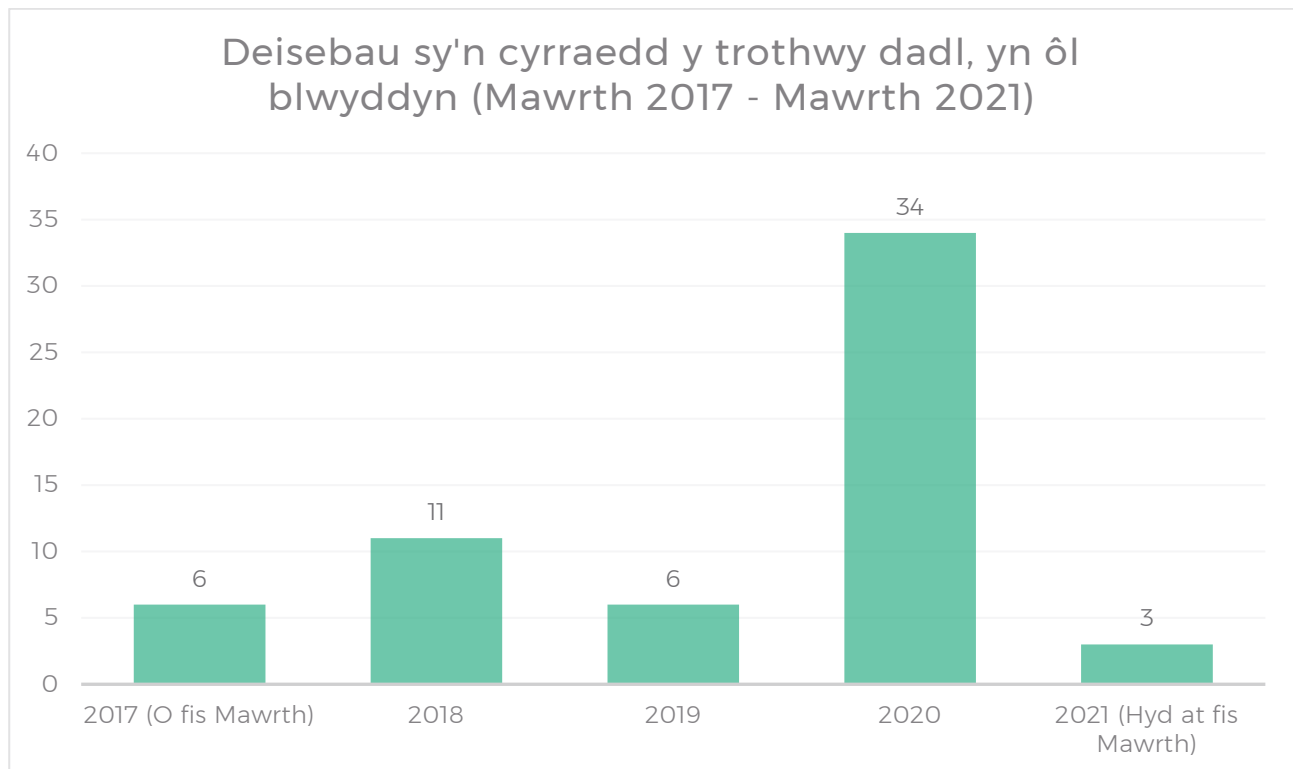
Ers cyflwyno'r broses hon ym mis Mawrth 2017, trafodwyd 24 deiseb o ganlyniad. Trafodwyd chwe deiseb arall ar sail adroddiadau a luniwyd gan y Pwyllgor Deisebau. Ceir tabl yn adran 3 o'r adroddiad hwn.

Oherwydd effaith pandemig COVID-19 a'r cynnydd yn nifer y deisebau sy'n dod i law a'r nifer sy'n cyrraedd y trothwy ar gyfer dadl (a drafodir yn adran 1), o 1 Rhagfyr

---

¹ Y Pwyllgor Deisebau, [Adolygiad o Drefniadau Deisebau Cyhoeddus](#), Chwefror 2016

2020 codwyd y trothwy ar gyfer ystyried dadleuon ar ddeisebau i 10,000 o lofnodion.

D.S. Cyflwynwyd trothwy ym mis Mawrth 2017 a newidiodd o 5,000 i 10,000 o lofnodion o 1 Rhagfyr 2020.

Roedd hwn yn benderfyniad anodd a wnaethom ar ôl ei ystyried yn ofalus. Rydym yn ymwybodol iawn o'r angen i ddarparu gwybodaeth a disgwyliadau clir i bawb sy'n defnyddio'r broses ddeisebau a phenderfynwyd bod angen newid o'r fath oherwydd bod y twf cyflym yn nifer y deisebau sy'n cyflawni'r trothwy, a gofynion amser y Cyfarfod Llawn, yn golygu ein bod yn gynyddol ond yn gallu trefnu dadleuon ar nifer gymharol fach o ddeisebau.

Gwnaethom addo i barhau i adolygu'r trothwy hwn tan ddiwedd y Senedd hon. Gellir gweld ein hargymhelliad ar hyn a sawl mater arall sy'n ymwneud â'r broses ddeisebau yn adran 4 yr adroddiad hwn.

3. Gwaith a wnaed gan y Pwyllgor Deisebau

Rydym wedi ystyried pob deiseb a gyfeiriwyd atom yn ôl ei rhinwedd ei hun. Craffwyd ar y mwyafrif trwy ystyried y materion y maent yn eu codi yng nghyfarfodydd y Pwyllgor, tra dewiswyd rhai eraill i graffu arnynt mewn ffyrdd eraill.

Cyfarfodydd Pwyllgorau

Yn ystod y Bumed Senedd, ystyriwyd cyfanswm o 462 o ddeisebau newydd. Gyda'i gilydd, mae'r deisebau hyn wedi derbyn dros 1 miliwn o lofnodion. Yn ogystal, parhawyd i ystyried diweddariadau ar nifer o ddeisebau a gariwyd ymlaen gan ein Pwyllgor blaenorol yn y Pedwerydd Cynulliad, gan olygu ein bod wedi ystyried dros 500 o ddeisebau unigol dros y pum mlynedd diwethaf.

Rydym wedi ceisio cael ymateb ar gyfer pob deiseb a gyfeiriwyd atom gan Lywodraeth Cymru a sefydliadau eraill pan fo hynny'n briodol ar gyfer y mater.

Rydym wedi cynnig cyfle i'r prif ddeisebydd/deisebwyr ddarparu gwybodaeth bellach neu roi sylwadau ar yr ymatebion a gawsom cyn ein trafodaeth ar eu deiseb. Ystyriwyd mwyafrif helaeth y deisebau mewn mwy nag un cyfarfod pwyllgor.

Rydym hefyd wedi cynnal nifer o sesiynau tystiolaeth gyda deisebwyr, Gweinidogion a thystion eraill er mwyn casglu tystiolaeth yn fwy manwl lle roeddem yn teimlo y byddai hyn o gymorth wrth i ni ystyried y materion a godwyd.

Adroddiadau a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor

Cyhoeddwyd 14 adroddiad ar ddeisebau yn ystod y Senedd hon. Mae rhai o'r rhain wedi bod yn grynodedau o'r dystiolaeth a ddaeth i law, tra bod eraill wedi cynnwys casgliadau neu argymhellion ar gyfer gweithredu yn y dyfodol. Lle gwnaethom argymhellion rydym wedi gofyn am ymateb ffurfiol gan Lywodraeth Cymru ac wedi ystyried yr ymateb hwnnw.

Cyhoeddwyd yr adroddiadau canlynol yn ystod y Bumed Senedd:

Deiseb(au)	Dyddiad	
P-04-668 Cefnogi Sgrinio Blynyddol ar gyfer Canser yr Ofari	Chwefror 2017	Gwnaeth yr <u>adroddiad</u> dri argymhelliad. Cafodd dau ohonynt eu derbyn <u>gan Lywodraeth Cymru</u> .
P-05-710 Sicrhau y gall Pobl Anabl Ddefnyddio Trafnidiaeth Cyhoeddus Pryd Bynnag y Bo'i Hangen Arnynt	Hydref 2017	Gwnaeth yr <u>adroddiad</u> 12 argymhelliad. Cafodd pob un eu derbyn <u>gan Lywodraeth Cymru</u> .
P-04-564 Adfer Gwlâu i Gleifion, Gwasanaeth Mân Anafiadau ac Uned Pelydr-X i Ysbyty Coffa Ffestiniog	Ionawr 2018	Ystyriodd y Pwyllgor <u>gynodeb o'r dystiolaeth</u> .
P-04-472 Gwnewch y Nodyn Cyngor Technegol Mwynau yn ddeddf a P04-575 Galw i Mewn Pob Cais Cynllunio ar Gyfer Cloddio Glo Brig	Ebrill 2018	Ystyriodd y Pwyllgor <u>gynodeb o'r dystiolaeth</u> .
P-05-785 Atal Trwydded Forol 12/45/ML i ollwng gwaddodion morol ymbelydrol o safle niwclear Hinkley Point yn nyfroedd glannau Cymru ger Caerdydd	Mai 2018	Ystyriodd y Pwyllgor <u>gynodeb o'r dystiolaeth</u> .
P-04-682 Sgrinio Rheolaidd ar gyfer Diabetes Math 1 mewn Plant a Phobl Ifanc	Gorffennaf 2018	Gwnaeth yr <u>adroddiad</u> 10 argymhelliad. Cafodd saith eu derbyn, a thri eu derbyn mewn egwyddor, gan <u>Lywodraeth Cymru</u> .
P-04-628 Mynediad at Iaith Arwyddion Prydain i Bawb	Hydref 2018	Gwnaeth yr <u>adroddiad</u> bedwar argymhelliad. Cafodd tri eu derbyn, ac un ei dderbyn mewn egwyddor, gan <u>Lywodraeth Cymru</u> .
P-05-690 Arwynebu Ffordd A40 Rhaglan-Y Fenni	Hydref 2018	Gwnaed un argymhelliad yn yr <u>adroddiad</u> . Ysgrifennodd <u>Llywodraeth Cymru</u> at y Pwyllgor mewn ymateb.
P-05-771 Ailystyried y penderfyniad i roi'r gorau i Grant Byw'n Annibynnol Cymru a'r angen i gefnogi pobl anabl i fyw'n annibynnol	Chwefror 2019	Cafwyd <u>adroddiad interim</u> yn crynhoi'r dystiolaeth a ddaeth i law cyn sesiwn dystiolaeth gyda'r Dirprwy Weinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol.
P-05-784 Dibyniaeth ar gyffuriau presgripsiwn ac effeithiau diddyfnu - adnabyddiaeth a chefnogaeth	Mawrth 2019	Gwnaeth yr <u>adroddiad</u> 10 argymhelliad. Cafodd wyth eu derbyn, ac un ei dderbyn mewn egwyddor, gan <u>Lywodraeth Cymru</u> .

Deiseb(au)	Dyddiad	
P-05-736 Darparu Gwasanaethau Iechyd Meddwl Mwy Hygyrch	Medi 2019	Gwnaeth yr <u>adroddiad</u> saith argymhelliad. Cafodd pump eu derbyn, a dau eu derbyn mewn egwyddor, gan <u>Lywodraeth Cymru</u> .
P-04-433 Teledu Cylch Cyfyng mewn Lladd-dai	Ionawr 2020	Gwnaeth yr <u>adroddiad</u> dri argymhelliad. Cafodd un ei dderbyn, a dau eu derbyn mewn egwyddor, gan <u>Lywodraeth Cymru</u> .
P-05-886 Stopio'r Llwybr Coch	Mawrth 2021	Gwnaeth yr <u>adroddiad</u> chwe argymhelliad. Roedd y Pwyllgor yn aros am ymateb gan Lywodraeth Cymru ar adeg ysgrifennu.
P-05-805 Rhoi Chwarae Teg i Athrawon Cyflenwi	Mawrth 2021	Gwnaeth yr <u>adroddiad</u> bedwar argymhelliad. Roedd y Pwyllgor yn aros am ymateb gan Lywodraeth Cymru ar adeg ysgrifennu.

Dadleuon yn y Cyfarfod Llawn ar ddeisebau

Cynhaliwyd 30 dadl ar ddeisebau yn ystod y Bumed Senedd. Roedd chwech o'r rhain yn ddadleuon ar adroddiadau a gyhoeddwyd gennym, ac yn ogystal, ers mis Mawrth 2017, gwnaethon ofyn am ddadleuon ar ddeisebau sydd wedi casglu nifer fawr o lofnodion (gweler adran 2). Mae'r broses hon wedi caniatáu i'r Senedd gyfan drafod materion o bryder lleol neu genedlaethol o bwys, heb fod yn rhaid i'r Pwyllgor Deisebau gyhoeddi adroddiad ymlaen llaw.

Cynhaliwyd y dadleuon canlynol yn ystod y Bumed Senedd:

Deiseb	Dyddiad	
P-04-668 Cefnogi Sgrinio Blynyddol ar gyfer Canser yr Ofari	29 Mawrth 2017	<u>Dadl</u> ar <u>adroddiad</u> a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor Deisebau.
P-05-756 Diogelu Cerddoriaeth Fyw yng Nghymru	12 Gorffennaf 2017	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 5,383 o lofnodion
P-05-781 Cymuned Port Talbot yn erbyn yr Archgarchar	6 Rhagfyr 2017	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 8,791 o lofnodion.
P-05-710 Sicrhau y gall Pobl Anabl Ddefnyddio Trafnidiaeth Gyhoeddus Pryd Bynnag y Bo'i Hangen Arnynt	31 Ionawr 2018	<u>Dadl</u> ar <u>adroddiad</u> a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor Deisebau.
P-05-796 Galw ar Lywodraeth Cymru i wahardd ym arfer o	7 Mawrth 2018	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 6,398 o lofnodion

Deiseb	Dyddiad	
ddefnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrcau yng Nghymru		
P-05-785 Atal Trwydded Forol 12/45/ML i ollwng gwaddodion morol ymbelydrol o safle niwclear Hinkley Point yn nyfroedd glannau Cymru ger Caerdydd	23 Mai 2018	<u>Dadl</u> ar <u>adroddiad</u> a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor Deisebau.
P-05-896 Mae sir Benfro yn dweud NA!! i gau adran damweiniau ac achosion brys Llwynhelig!	26 Medi 2018	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 40,045 o lofnodion.
P-04-682 Sgrinio Rheolaidd ar gyfer Diabetes Math 1 mewn Plant a Phobl Ifanc	3 Hydref 2018	<u>Dadl</u> ar <u>adroddiad</u> a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor Deisebau.
P-05-828 Rhagdybiaeth o blaid ysgolion gwledig	21 Tachwedd 2018	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 5,125 o lofnodion.
P-04-628 Mynediad at Iaith Arwyddion Prydain i Bawb	6 Chwefror 2019	<u>Dadl</u> ar <u>adroddiad</u> a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor Deisebau.
P-05-849 Dylai pob dyn yng Nghymru gael mynediad drwy'r GIG at y profion diagnostig gorau posibl ar gyfer canser y prostad	6 Mawrth 2019	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 6,345 o lofnodion.
P-05-784 Dibyniaeth ar gyffuriau presgripsiwn ac effeithiau diddyfnu - adnabyddiaeth a chefnogaeth	22 Mai 2019	<u>Dadl</u> ar <u>adroddiad</u> a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor Deisebau.
P-05-869 Datgan Argyfwng Hinsawdd a gosod targedau di-garbon ym mhob polisi	19 Mehefin 2019	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 6,148 o lofnodion.
P-05-854 Gwneud hyfforddiant Anabled Dysgu yn orfodol ar gyfer staff ysbytai	6 Tachwedd 2019	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 5,654 o lofnodion.
P-05-967 Annog Llywodraeth Cymru i ddiwygio ei pholisi ar ryddhad ardrethi annomestig i helpu i gadw siopau Debenhams ar agor yng Nghymru	8 Gorffennaf 2020	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 5,790 o lofnodion.
P-05-1003 Mynnu Aseiad o'r Effaith Amgylcheddol nawr ynghylch gwaredu mwd wedi'i halogi'n radiolegol yn nyfroedd Cymru.	21 Hydref 2020	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 10,692 o lofnodion.

Deiseb	Dyddiad	
P-05-992 Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i greu corff cyffredin o wybodaeth am hanes Cymru fydd pob disgybl yn ei ddysgu	4 Tachwedd 2020	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 7,927 o lofnodion.
P-05-1000 Ei gwneud yn orfodol i hanesion pobl dduon a POC y DU gael eu haddysgu yng nghwricwlwm addysg Cymru	4 Tachwedd 2020	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 34,736 o lofnodion.
P-05-1060 Caniatewch i archfarchnadoedd werthu eitemau “nad ydynt yn hanfodol” yn ystod y cyfyngiadau symud	11 Tachwedd 2020	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 67,940 o lofnodion.
P-05-1010 Ymchwiliad annibynnol i'r llyfogydd yn Rhondda Cynon Taf yn 2020 fel bod gwersi yn cael eu dysgu	9 Rhagfyr 2020	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 5,743 o lofnodion.
P-05-1074 Cynyddwch nifer y bobl sy'n cael bod mewn mannau awyr agored fel y gall pob tîm yng Nghymru aildechrau chwarae pêl-droed	13 Ionawr 2021	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 5,330 o lofnodion.
P-05-1063 Dylid agor cyrsiau golff gan eu bod yn chwarae rôl hanfodol o ran gwella iechyd corfforol ac iechyd meddyliol	13 Ionawr 2021	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 6,317 o lofnodion.
P-05-1053 Cadwch gampfeydd ar agor ac ystyriwch eu bod nhw mor bwysig â siopau, os cyflwynir cyfyngiadau symud cenedlaethol unwaith yn rhagor.	13 Ionawr 2021	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 20,616 o lofnodion.
P-05-1032 Deddfu i atal newid enwau Cymraeg tai	20 Ionawr 2021	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 18,103 o lofnodion.
P-05-1117 Rhowch y Brechlyn COVID i Swyddogion yr Heddlu fel blaenoriaeth	3 Mawrth 2021	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 10,879 o lofnodion.
P-05-1119 Blaenoriaethu athrawon, a staff ysgolion a gofal plant ar gyfer brechiadau COVID-19	3 Mawrth 2021	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 16,288 o lofnodion.
P-05-1001 Cynnal ymchwiliad annibynnol i'r dewis o safle ar gyfer y Ganolfan Ganser Felindre newydd arfaethedig	3 Mawrth 2021	<u>Dadl</u> ar <u>ddeiseb</u> a gasglodd 5,241 o lofnodion.

Deiseb	Dyddiad	
P-05-1018 Cefnogaeth ar gyfer y cynlluniau arfaethedig presennol i adeiladu Canolfan Ganser Felindre newydd yng Nghaerdydd mewn unrhyw ymchwiliad yn y dyfodol	3 Mawrth 2021	<u>Dadl ar ddeiseb</u> a gasglodd 11,392 o lofnodion.
P-05-1078 Cynyddu cyllid ar gyfer gwasanaethau iechyd meddwl a gwella amseroedd aros i bobl sydd angen help mewn argyfwng. Mae angen newid!	10 Mawrth 2021	<u>Dadl ar ddeiseb</u> a gasglodd 5,159 o lofnodion.
P-05-1056 Rhowch rymoedd i Awdurdodau Lleol reoli'r farchnad dai yn ardaloedd gwledig a thwristaidd Cymru	17 Mawrth 2021	<u>Dadl ar ddeiseb</u> a gasglodd 5,386 o lofnodion

Canlyniadau deisebau

Yn aml nid yw penderfynu beth yw deiseb lwyddiannus yn broses syml. Yn y pen draw, mae p'un a yw deiseb wedi cyflawni ei nodau ai peidio yn dibynnu ar amcanion neu ddyheadau'r deisebydd a'r rhai sydd wedi'i llofnodi a'i chefnogi.

Rôl y Pwyllgor Deisebau a phroses ddeisebau'r Senedd yw craffu ar y materion sy'n codi yn y deisebau. Rydym wedi sicrhau, felly, bod yr holl ddeisebau sy'n cael eu cyfeirio at y Pwyllgor yn derbyn ymateb ffurfiol gan y penderfynwr perthnasol (sef Llywodraeth Cymru fel arfer) ac yn cael eu trafod gan y Pwyllgor Deisebau. Mae deisebwyr yn aml yn ystyried hynny yn ganlyniad neu'n 'llwyddiant' ynddo'i hun, gan fod codi proffil mater neu'r gallu i leisio'u barn yn gallu golygu cymaint â'r canlyniad yn y pen draw. I eraill, mae deiseb yn aml yn rhan o ymgyrch ehangach neu gyfres o gamau gweithredu.

O ystyried nifer y deisebau sy'n dod i law, ein rôl ni fel Pwyllgor yw dewis pa faterion i'w hystyried yn fanylach. Rydym wedi gwneud hyn trwy gynnal sesiynau tystiolaeth, gofyn am dystiolaeth ysgrifenedig bellach, eu cyfeirio i gael eu hystyried gan bwyllgor arall o'r Senedd, neu gyhoeddi adroddiadau ar y materion a nodwyd. Fel y cyfeiriwyd ato mewn adrannau eraill, mae'r Senedd gyfan wedi trafod deisebau eraill.

Mae nifer sylweddol o ddeisebau yr ydym wedi'u hystyried wedi cyflawni rhai o'u nodau neu bob un ohonynt. Er nad yw'n rhestr gynhwysfawr, dyma restr o rai o'r deisebau sydd wedi cyflawni canlyniadau yn ystod y Bumed Senedd:

P-05-772 Na i Gylch Haearn arfaethedig Castell y Fflint

Roedd y ddeiseb yn galw am ddileu'r cynllun arfaethedig o gael cerflun y tu allan i Gastell y Fflint oherwydd y canfyddiad ei fod yn dathlu'r "Cylch Haearn" o gestyll a adeiladodd Edward I fel rhan o'i ymgyrch filwrol yng Nghymru.

Cafodd y gosodiad ei ganslo gan Lywodraeth Cymru a chafodd y buddsoddiad ei ddargyfeirio i wneud gwelliannau i brofiad ymwelwyr yn y castell.

P-05-781 Cymuned Port Talbot yn erbyn yr Archgarchar

Cyflwynwyd y ddeiseb yn erbyn cynnig i werthu tir sy'n eiddo i Lywodraeth Cymru i'r Weinyddiaeth Gyfiawnder ar gyfer datblygu 'archgarchar' ym Maglan.

Wrth i ni ystyried y ddeiseb, dywedodd Llywodraeth Cymru na fyddent yn hwyluso unrhyw ddatblygiad o garchar arall a thynnwyd y cynnig yn ôl.

P-05-789 Adolygu cymorth i geiswyr lloches sy'n ymgymryd ag addysg bellach

Roedd y ddeiseb yn ceisio newid mynediad at raglenni cymorth ariannol fel y byddai ceiswyr lloches yn cael gwell cefnogaeth i gymryd rhan mewn addysg bellach.

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Cenedl Noddfa – Cynllun Ffoaduriaid a Cheiswyr Lloches ym mis Ionawr 2019, a oedd yn cynnwys cynlluniau i weithredu camau y gofynnwyd amdanynt yn y ddeiseb.

P-05-796 Galw ar Lywodraeth Cymru i wahardd yr arfer o ddefnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrcasau yng Nghymru

Wrth i ni ystyried y ddeiseb, ymrwymodd Llywodraeth Cymru i gyflwyno deddfwriaeth i wahardd defnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrcasau.

Derbyniodd y Senedd Ddeddf Anifeiliaid Gwyllt mewn Syrcasau (Cymru) 2020 ar 15 Gorffennaf 2020 a daeth yn gyfraith ar 7 Medi 2020.

P-05-797 Sicrhau mynediad i'r feddyginiaeth ffibrosis systig, Orkambi, fel mater o frys

Roedd y ddeiseb yn galw am benderfyniad i drafodaethau ynghylch mynediad at y feddyginiaeth ffibrosis systig newydd, Orkambi®, ar y GIG.

Ym mis Tachwedd 2019, cytunodd Llywodraeth Cymru ar fargen i sicrhau bod Orkambi® a chyffur ffibrosis systig arall ar gael i gleifion drwy'r GIG yng Nghymru.

P-05-801 Rhaid achub y coed a'r tir yng Ngerddi Melin y Rhath a Nant y Rhath cyn iddi fynd yn rhy hwyr

Roedd y ddeiseb hon yn annog Cyfoeth Naturiol Cymru i stopio ac adolygu gwaith atal llifogydd a fyddai'n lledu nant ac yn achosi i nifer o goed gwympto.

Wrth i ni ystyried y ddeiseb, cynhaliodd Cyfoeth Naturiol Cymru ailasesiad o'r gwaith a gynlluniwyd yng Ngerddi Melin y Rhath a Nant y Rhath a phenderfynu peidio â bwrw ymlaen â champau olaf y cynllun.

P-05-816 Dywedwch 'NA' i saethu ffesantod ar dir cyhoeddus Cymru

Cyflwynwyd y ddeiseb gyda'r nod o atal gweithrediadau saethu masnachol pellach ar dir sy'n eiddo cyhoeddus.

Cadarnhawyd ym mis Gorffennaf 2018 fod Bwrdd Cyfoeth Naturiol Cymru wedi cytuno na fyddai'n cynnig unrhyw estyniad i'r prydlesi ar gyfer hawliau saethu ffesantod ar ôl iddynt ddod i ben ym mis Mawrth 2019, yn dilyn ymyrraeth gan Llywodraeth Cymru.

P-05-817 Aelodau prosthetig arbenigol i blant

Roedd y ddeiseb yn galw am gyllid i alluogi plant yng Nghymru sydd wedi colli coes/braich i gael mynediad at brostheteg chwaraeon arbenigol.

Wrth i ni ystyried y ddeiseb, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y bydd cronfa newydd yn cael ei chreu i ddarparu eitemau prostheteg chwaraeon i blant a phobl ifanc yng Nghymru ym mis Hydref 2019.

P-05-854 Gwneud hyfforddiant Anabledd Dysgu yn orfodol ar gyfer staff ysbytai

Roedd y ddeiseb yn galw am ddarparu hyfforddiant ar anabledau dysgu i holl staff gofal iechyd yn dilyn marwolaeth eu brawd yn 2009.

Yn ystod dadl yn y Cyfarfod Llawn ar y ddeiseb, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y byddai hyfforddiant ymwybyddiaeth anabledd dysgu yn cael ei ymgorffori yn y rhaglen hyfforddi graidd ar gyfer yr holl staff gofal iechyd fel rhan o hyfforddiant cydraddoldeb ac amrywiaeth gorfodol, ynghyd â hyfforddiant wedi'i dargedu'n fwy manwl ar gyfer staff mewn rolau allweddol.

P-05-856 Rhaid gwahardd gwerthu cŵn bach gan siopau anifeiliaid anwes a phob gwerthwr trydydd parti masnachol yng Nghymru (Cyfraith Lucy)

Roedd y ddeiseb yn galw am wahardd gwerthu cŵn bach gan siopau anifeiliaid anwes a phob gwerthwr trydydd parti masnachol.

Ar 23 Mawrth 2021, derbyniodd y Senedd Reoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Ymwneud ag Anifeiliaid) (Cymru) 2021 a fydd yn ei gwneud yn drosedd i drydydd partion masnachol werthu cŵn bach a chathod bach o dan 6 mis o fis Medi 2021.

P-05-906 Achub Ward Sam Davies yn Ysbyty y Barri

Nod y ddeiseb oedd ceisio atal cau ward adsefydlu aciwt pobl hŷn yn Ysbyty y Barri.

Fe wnaeth Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro gydnabod y ddeiseb a chytunwyd i adolygu cadw'r ward ar agor i ddechrau ac adolygu cynlluniau ymhellach fel rhan o gyfres ehangach o ddiwygiadau.

P-05-946 Achub adran Damweiniau ac Achosion Brys Brenhinol Morgannwg

Cyflwynwyd y ddeiseb yn dilyn cynnig i ddisodli adran Damweiniau ac Achosion Brys yn Ysbyty Brenhinol Morgannwg gydag uned Mân Anafiadau, fel rhan o raglen ehangach De Cymru.

Ym mis Mehefin 2020, yn dilyn yr ymgyrch gymunedol, y ddeiseb ac effeithiau pandemig Covid-19, penderfynwyd y dylid oed gyda'r cynigion ynghylch gwasanaethau Damweiniau ac Achosion Brys ac y dylai gwasanaethau damweiniau ac achosion brys llawn barhau i fod ar waith.

P-05-995 Rhyddid i Roi Gwaed

Roedd y ddeiseb yn galw am godi'r cyfyngiadau sy'n atal dynion hoyw a deurywiol rhag rhoi gwaed oni bai eu bod wedi ymatal rhag cael rhyw.

Cyhoeddwyd ym mis Rhagfyr 2020 y byddai rheolau a oedd yn atal llawer o ddynion hoyw rhag rhoi gwaed yn cael eu newid.

P-05-1019 Dyfarnwch raddau a ragwelwyd gan athrawon i holl fyfyrwyr Cymru ar gyfer arholiadau 2020

Roedd y ddeiseb yn galw ar i bob myfyriwr sy'n derbyn canlyniadau yn 2020 dderbyn 'Graddau Asesu Canolfannau' heb unrhyw gymedroli allanol, mewn ymateb i bryderon a godwyd ynghylch tegwch y graddau hynny.

Ym mis Awst 2020, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y byddai graddau Safon Uwch, Uwch Gyfannol, TGAU, Tystysgrif Her Sgiliau a Bagloriaeth Cymru yn cael eu dyfarnu ar sail Graddau Asesu Canolfannau.

P-05-1025 Tegwch i fyfyrwyr sy'n sefyll arholiadau yn 2021 a P-05-1055 Dileu arholiadau TGAU a Safon Uwch

Roedd y deisebau (1025 a 1055) yn ceisio sicrhau na fyddai myfyrwyr a fyddai'n cael arholiadau yn 2021 o dan anfantais oherwydd effaith Covid-19 ar eu haddysg.

Ym mis Ionawr 2021, cadarnhaodd Llywodraeth Cymru y bydd cymwysterau dysgwyr sy'n gwneud TGAU, UG a Safon Uwch a gymeradwywyd gan Gymwysterau Cymru yn cael eu dyfarnu trwy fodel Gradd a Benderfynir gan Ganolfan yn hytrach nag arholiadau.

P-05-1118 Gadewch i rieni plant dan 1 oed ffurfio swigen gefnogaeth o dan gyfyngiadau Covid Haen 4 newydd

Roedd y ddeiseb yn galw ar i rieni babanod newyddanedig neu blant ifanc allu ffurfio 'aelwyd estynedig' (sy'n cael ei alw'n gyffredinol yn swigen gefnogaeth) gydag aelwyd arall yn ystod cyfyngiadau clo Coronafeirws.

Diwygiwyd y cyfyngiadau i ganiatáu hyn ym mis Chwefror 2021.

P-05-1137 Galwad ar i Lywodraeth Cymru roi cyllid teg i Lyfrgell Genedlaethol Cymru

Roedd y ddeiseb yn codi pryderon ynghylch toriadau arfaethedig i'r gweithlu a gwasanaethau yn Lyfrgell Genedlaethol Cymru. Wrth i'r Pwyllgor ystyried y ddeiseb, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gyllid ychwanegol ar gyfer y Lyfrgell ym mlynnyddoedd ariannol 2020-21 a 2021-22 gyda'r bwriad o gefnogi argymhellion allweddol ar gyfer ei chynaliadwyedd yn y dyfodol.

4. Pethau i'w hystyried ar gyfer y Chweched Senedd

Ar sail ein profiad yn ystod y tymor hwn o'r Senedd, rydym wedi gwneud sawl argymhelliad i'w hystyried gan ein pwyllgor olynol a'r Senedd nesaf.

Prosesau'r Pwyllgor

At ei gilydd, rydym o'r farn bod y prosesau sy'n cefnogi ein gwaith fel Pwyllgor wedi gweithredu'n dda yn ystod y Bumed Senedd. Credwn ei bod yn parhau i fod yn bwysig i'r Pwyllgor Deisebau ystyried yr holl ddeisebau a gyfeiriwyd ato a bod sicrhau ymateb gan Lywodraeth Cymru, neu gorff perthnasol arall, cyn hyn wedi gwneud yr ystyriaeth hon yn effeithlon ac yn ystyrlon.

Un her allweddol yw sut y dylai'r Pwyllgor reoli nifer y deisebau y mae'n eu derbyn yn y ffordd orau er mwyn galluogi i graffu'n fanwl ar faterion o'i ddewis. Credwn ei bod yn bwysig bod y Pwyllgor yn ceisio nodi'r deisebau hynny y mae'n dymuno cymryd tystiolaeth bellach arnynt neu roi ystyriaeth fanylach iddynt yn gynnar, gan mai dyma lle y gall ychwanegu gwerth sylweddol at y broses ddeisebau.

Er mwyn galluogi gwneud hynny, mae angen datrys deisebau eraill mewn ffordd effeithlon. Anaml iawn y bydd cau deisebau yn benderfyniad hawdd, ond mae'n bwysig gwneud hynny er mwyn sicrhau nad yw llwyth gwaith y Pwyllgor yn mynd yn ormod ac fel nad yw cyfarfodydd y Pwyllgor yn canolbwyntio'n llwyr ar brosesu gohebiaeth. Rydym hefyd yn arsylwi bod safbwyntiau priodol y deisebydd a'r Llywodraeth (neu gorff arall) yn eithaf clir yn gyffredinol yn gynnar ac nad yw cyfnewid gohebiaeth hirfaith, yn enwedig pan nad oes llawer o gynnydd yn cael ei wneud ar y mater, yn cael fawr o effaith ymarferol ac fe all hynny fod yn rhwystredig i'r rhai sy'n gysylltiedig.

Argymhelliad 1. Rydym yn argymhell y dylai ein pwyllgor olynol ystyried ar y dechrau sut y mae'n bwriadu nodi'r deisebau y mae'n dymuno craffu'n fanwl arnynt, ac i ddarparu adnoddau ar gyfer ei waith yn unol â hynny.

Argymhelliad 2. Dylai ein pwyllgor olynol geisio datrys y mwyafrif o ddeisebau mewn modd amserol, er budd deisebwyr ac i sicrhau bod ganddo'r amser a'r gallu i gynnal gwaith craffu manwl ar faterion o'i ddewis. Os y bydd y nifer fawr o ddeisebau yn parhau, bydd hyn yn debygol o olygu cytuno i beidio â chymryd unrhyw gamau pellach ar rai deisebau yn dilyn eu hystyriaeth gychwynnol.

Deisebau sy'n sensitif o ran amser

Mae pandemig Covid-19 wedi arwain at newid yn y math o ddeisebau sy'n dod i law ers gwanwyn 2020. Yn benodol, bu cynnydd sylweddol yn nifer y deisebau sy'n galw am weithredu ar unwaith, fel newidiadau i gyfyngiadau neu alwadau am fwy o gefnogaeth i fusnesau penodol. Mae'r rhain wedi ein hysgogi i fyfyrion ar y broses o gyfeirio deisebau atom i'w hystyried.

O dan brosesau sefydledig y Pwyllgor, mae'n rhaid i ddeisebau gau ar gyfer derbyn llofnodion cyn y gellir eu hystyried. Fodd bynnag, gall hyn beri problemau pan fydd angen gweithredu ar unwaith ond bod y dyddiad cau sydd wedi'i ddewis gan y deisebwyr beth amser yn y dyfodol. Mae hyn wedi arwain at faich gweinyddol sylweddol i'r staff sy'n cynorthwyo â'r broses ddeisebau ac, ar brydiau, bydd y deisebau wedi dyddio erbyn iddynt gael eu cyfeirio atom i'w hystyried.

Argymhelliad 3. Yn seiliedig ar ein profiad o ystyried deisebau sy'n sensitif o ran amser yn ystod pandemig Covid-19, rydym yn argymhell y dylai'r pwyllgor nesaf ystyried a ddylid cyfeirio deisebau ato ar y cyfle cyntaf ai peidio, hyd yn oed pan fyddant yn dal i gasglu llofnodion. Dylai'r ystyriaeth hon gynnwys a fyddai hyn yn achosi anawsterau ymarferol a'r effaith y byddai newid o'r fath yn ei chael ar weinyddu'r broses ddeisebau.

Trothwy llofnodion

Trothwy ar gyfer ystyried deisebau

Y prif drothwy ar gyfer deisebau yw 50 llofnod. Caiff pob deiseb sy'n casglu 50 llofnod ei chyfeirio at y Pwyllgor i'w hystyried a chael ymateb gan Lywodraeth Cymru, neu rywun arall sy'n gwneud penderfyniadau.

Fel y trafodwyd yn adran 1, mae nifer y deisebau sy'n dod i law wedi cynyddu'n sylweddol yn ystod y 12 mis diwethaf ac ar hyn o bryd nid yw'n glir i ba raddau y bydd y newid hwn yn un dros dro neu'n barhaol. Fodd bynnag, mae'n wir bod nifer y deisebau a anfonir i'r Senedd wedi bod yn cynyddu'n gyson cyn effaith gyfunol pandemig Covid-19 a gwefan newydd.

Nid ydym wedi gwneud dadansoddiad manwl o'r mater hwn. Fodd bynnag, ein barn ni yw bod y trothwy presennol o 50 llofnod yn rhy isel gan arwain at rai deisebau yn cael eu cyfeirio at y Pwyllgor Deisebau er nad oes ganddynt gefnogaeth sylweddol. Er ein bod yn credu y dylai'r broses ddeisebau barhau i fod yn agored ac yn hygyrch, rydym yn pryderu bod y trothwy isel wedi cael effaith ar ein gallu i gynnal gwaith craffu manwl ar gynifer o faterion ag y byddem wedi dymuno eu gwneud.

Felly, rydym yn argymhell y dylid adolygu'r trothwy erbyn y pwyllgor nesaf, ynghyd â'r materion y cyfeiriwyd atynt yn argymhellion 1 a 2. Awgrymwn y gellir cyfiawnhau ffigur o 200 neu 250 o lofnodion ar sail ein profiad ac i sicrhau y gall y deisebau sy'n cael eu cyfeirio i graffu arnynt ddangos lefel sylweddol o gefnogaeth y cyhoedd.

Argymhelliad 4. Dylid rhoi ystyriaeth fanylach i weld a yw'r trothwy presennol o 50 llofnod ar gyfer ystyried deiseb yn parhau i fod yn briodol, neu a ddylid ei gynyddu yn gynnar yn y Chweched Senedd.

Trothwy ar gyfer dadl

Caiff deisebau sydd â thros 10,000 o lofnodion eu hystyried ar gyfer dadl yn y Cyfarfod Llawn. Rhwng cyflwyno'r trothwy hwn ym mis Mawrth 2017 a 1 Rhagfyr 2020, y trothwy hwn oedd 5,000 o lofnodion. Fel y cyfeiriwyd ato yn adran 2, gwnaethom addo adolygu effaith y newid hwnnw ar ddiwedd y Bumed Senedd.

Yn ystod y pedwar mis mae'r targed diwygiedig wedi bod ar waith mae chwe deiseb wedi pasio'r trothwy o 10,000 o lofnodion, sy'n dangos bod modd cyrraedd y targed o hyd. Mewn cyferbyniad, roedd gan 11 deiseb dros 5,000 o lofnodion yn ystod yr un cyfnod amser.²

Credwn fod y newid hwn wedi helpu i sefydlu disgwyliadau mwy realistig ynghylch gallu'r Senedd i drafod deisebau yn ystod y Cyfarfod Llawn, a bod osgoi disgwyliadau ffug ynghylch y gobaith o gynnal dadl er budd pawb dan sylw.

Dylai'r trothwy gael ei osod ar lefel y gellir ei chyrraedd yn rhesymol heb osod disgwyliadau afrealistig. Credwn y bydd dadleuon uniongyrchol yn y Cyfarfod Llawn ar ddeisebau yn fwy effeithiol os ydynt yn gymharol anarferol. Ein barn ni hefyd yw ei bod o fudd i graffu ar y mwyafrif o ddeisebau trwy waith pwyllgor, lle gellir rhoi ystyriaeth fanylach i farn y deisebydd/deisebwyr a'r ymateb gan Lywodraeth Cymru neu rywun arall sy'n gwneud penderfyniadau. Mae dadl yn fwyaf addas ar gyfer amgylchiadau lle mae mater yn un proffil uchel a/neu pan fydd angen gwneud penderfyniad neu ei herio'n gyflym.

Rydym o'r farn y dylid cynnal yr arfer a fabwysiadwyd yn ddiweddar, lle mae'r Cadeirydd neu Aelod o'r Pwyllgor Deisebau wedi cyfrannu at ddadleuon er mwyn

---

² At ddibenion cymharu, roedd 22 deiseb wedi casglu mwy na 5,000 o lofnodion yn y cyfnod blaenorol o bedwar mis (Awst – Tachwedd 2020), er bod sawl deisebydd wedi cau eu deisebau yn gynnar ar ôl cael gwybod am y newid ymlaen llaw.

---

tynnu sylw at ddeisebau mawr perthnasol, fel ffordd o sicrhau y gellir ystyried mwy o ddeisebau yn ystod trafodion y Cyfarfod Llawn.

Fodd bynnag, rydym hefyd yn nodi bod pandemig y coronafeirws wedi arwain at gynnydd sylweddol yn y defnydd o broses ddeisebau'r Senedd ac y gallai fod yn bosibl lleihau nifer y llofnodion sy'n ofynnol yn y dyfodol pe bai nifer y deisebau sy'n dod i law yn lleihau i'w lefelau blaenorol.

Rydym hefyd o'r farn y dylai'r Pwyllgor Deisebau gadw disgrisiwn ynghylch pa faterion y dylid eu cyflwyno i'w trafod, h.y. ni ddylid cyfeirio yn awtomatig. Mae yna nifer o resymau pam nad dadl efallai yw'r dull gweithredu mwyaf priodol, er enghraifft: efallai bod yr amgylchiadau eisoes wedi newid; efallai bod y mater wedi cael ei drafod neu ei ystyried mewn ffordd arall yn ddiweddar; neu efallai y byddai'n fwy addas ar gyfer craffu manwl gan bwyllgor. Yn ogystal, o gofio nad yw'r gallu i lofnodi deisebau'r Senedd wedi'i gyfyngu yn ôl lleoliad, credwn ei bod yn rhesymol ystyried nifer a chyfran y llofnodion a gesglir yng Nghymru cyn gofyn am ddadl.

Argymhelliad 5. Rydym yn argymhell y dylid cadw'r trothwy ar gyfer ystyried dadleuon ar ddeisebau ar 10,000 o lofnodion ac y dylai'r Pwyllgor Deisebau gadw ei ddisgrisiwn i benderfynu pa ddeisebau a gaiff eu cyfeirio ar gyfer dadl. Nodwn y gallai fod yn bosibl lleihau'r trothwy hwn yn y dyfodol pe bai nifer y deisebau yn lleihau.